

Dagens Arena 29 november 2025:

Förvanskning om Vietnamrörelsen

Olof Kleberg

Perry Johanssons tes i Axess är som Lustiga huset på Gröna Lund.

Gamla historiska händelser ska omprövas från tid till annan. Nya fakta, nya erfarenheter kan leda till ny förståelse. Sådana revisioner är behövliga och nyttiga.

Men det finns nu, tycks det, en marknad för en tillbakablickande revisionism, i takt med den ökande vurmen för en tid som gått. I svensk politik ser man det just nu både till höger och vänster – några krafter drömmer sig tillbaka till närmast fördemokratiska tider, andra tänker på rekordårens stabilitet, homogenitet och tillväxt.

En liknande tendens att blicka bakåt och lyfta fram tankar och tolkningar som många nog hade trott vara lagda på de historiska sophögarna kan man finna här och var i kultur- och samhällsdebatten.

Den bild han ger av detta förgörande krig är helt förvriden

Ett märkligt exempel ger tidskriften Axess i sitt senaste nummer (8/2025). Där publiceras en artikel under benämningen "Fördjupning" av en sinolog, Perry Johansson. Hans fördjupning har titeln "Sverige – ett verktyg under Vietnamkriget".

Men detta är inte en fördjupning utan en historisk förvanskning.

Perry Johanssons tes är att det i själva verket var det kommunistiska Nordvietnam som i praktiken styrde den svenska opinionen mot USA:s krig i Vietnam. Från protesternas början 1965 fram till Nordvietnams seger 1975.

Den bild han ger av detta förgörande krig är helt förvriden – läsaren tror sig ha hamnat i Lustiga huset på Gröna Lund. Perry Johansson tycks ha hittat en avdammad USA-Pentagon-analys från upptrappningen 1965. Nordvietnam är aggressorn med Kina i bakgrunden, USA står för västliga värden, liksom Sydvietnams regim, dess folk tycks sakna eget motstånd.

Perry Johanssons vrångbild är uppenbar. Det egendomliga är att en kvalitetstidskrift som Axess inte har granskat innehållet bättre. Eller är önskan att väcka uppmärksamhet, gå mot strömmen, större än engagemanget för saklighet?

Bland alla falska påståenden i Johanssons artikel vill jag lyfta fram några:

- Perry Johansson betecknar Vietnamkriget som enbart ett anfällskrig från det kommunistiska Nordvietnam. Men förtiger det faktum att Sydvietnam från 1955 styrdes av diktatorn Diem och sedan av allt mer korrupta militärjuntor. Det fanns ett starkt lokalt motstånd i Sydvietnam, i motståndsrörelsen FNL och från buddhistiskt håll. De "tvingades" inte av Nordvietnam att försöka "störta regeringen". Johansson hävdar, likt USA, att FNL:s oberoende var en "illusion". Så var det dock från början men Nordvietnam tog sedan över.

USA stödde inte alls demokrati, tvärtom.

- Johansson medger visserligen att det fanns äkta engagemang hos de svenskar som protesterade mot USA:s krig – men påstår att ett skickligt Nordvietnam styrde. Så var det inte. Hur skulle ett fattigt, avlägset land ens kunna ha sådana resurser?
- Faktum är att vänsterorganisationen DFFG (De Förenade FNL-grupperna), grundat 1966, omfattade över 200 lokala grupper runt om i Sverige och ordnade ständiga demonstrationer i tio år med tusentals deltagare. Dess Vietnambulletin såldes i 60 000 ex. Vid sidan om verkade den breda, främst socialdemokratiska och fackliga Svenska kommittén för Vietnam (med Gunnar Myrdal som ordförande).
- Ett genombrott för den nordvietnamesiska strategin att utnyttja Sveriges neutralitet för att sprida sin kommunistiska världsbild kom i oktober 1965, hävdar Perry Johansson. Då mottogs FNL:s Moskva-representant ”med värme av svenska politiker”. Fel: genombrottet i Sverige kom utan tvekan redan i augusti 1965 då Olof Palme höll sitt berömda tal mot USA:s koloniala krig.
- Sverige tog under Vietnamkriget emot 800 amerikanska desertörer som fick stanna. En humanitär åtgärd, ansåg de flesta. Men enligt Perry Johansson hjälpte därvid svenska myndigheter till att ”stödja Hanois propaganda”.
- Hanoi lyckades under hela kriget ”manipulera politiska eliter och aktivister”, påstår Perry Johansson. Han pekar ut Jan Myrdal, Sara Lidman och Olof Palme. Jan Myrdal var förvisso kommunist – men inte Sara Lidman och andra aktivister. Olof Palme var övertygad demokrat och lika övertygad ickekommunist.
- ”En hemlig maoistisk enhetsfront blev nu en öppen allians”, sammanfattar han beslutet att Sverige erkände Nordvietnam som stat 1969 och året innan upprättat ett kontor för FNL. Man baxnar.

OLOF KLEBERG
 tidigare chefredaktör för liberala Västerbottens-Kuriren